

Hur stödjer din miljö ditt välbefinnande?

Många känner "att" man trivs bra av naturintryck, men det är svårt att förstå "varför", eftersom sinnesintrycken processas undermedvetet.

Med våra verktyg lär man sig förstå "hur" olika sinnen påverkas, och Hur arbetsmiljön kan "förbättras".

Personal efterfrågar mer **trivsel, inflytande och empati** i sin arbetsmiljö, och skolbarn efterfrågar mindre stress och mobbing. Inget barn skall behöva vara rädd och känna ångest för att gå till skolan. Alla **arbetsplatser skall vara lockande för barn såväl som för äldre.**

Vinsten är **social hållbarhet**, men samtidigt **urban klimatnytta** och **biologisk mångfald**.

Sammanfattning av bakgrunden:

Under pandemin har människor lärt sig att arbeta mer hemifrån och spendera mycket av sin tanketid utomhus på promenader i naturen. Alla upplever gott humör i kontakt med naturen, men vet inte så väl varför.

Anledningen till vår begränsade kunskap om hur vi reagerar på naturintryck är att den sensoriska informationen förmedlas undermedvetet. Sinnesintrycken går direkt till vårt limbiska system omedvetet, och påverkar vårt humör, gör oss trygga och öppnar oss för sociala kontakter med andra omkring oss, och gör oss mer empatiska. Men vi förstår inte hur det går till. Med detta verktyg kan varje person öka sin medvetenhet om hur miljön kan påverka måendet.

Vår forskning visar tydligt att intryck av naturen ger välbefinnande, förbättrar korttidsminne och koncentrationsförmåga, minskar stress och ökar kreativiteten. Grönskan och platser där vi upplever trygghet och kontroll, men också variation och gemenskap, gör att vi tar bättre hänsyn till varandra, visar mer empati, samarbetsvilja och sannolikt minskar mobbing. Detta är avgörande för en god arbetsmiljö.

Vi har utvecklat arbetsverktyg baserat på forskning i miljöpsykologi och beprövad erfarenhet om hur miljön stödjer personalens och brukares välbefinnande, hälsa, arbetsförmåga och samarbete. Verkytgegen kan användas i alla skeden av projektutveckling och förvaltning. Färdiga arbetsplatser kan certifieras som restorativa, vilket höjer deras värde och lockelse för personalen.

Vi står nu inför planering av steg 3, vilket bland annat innebär att leda startbedömda fastigheter i steg 2 till slutbedömning och certifiering där så önskas. Steg 3 innebär implementering i stor skala i samhället, vilket berör i princip alla aktörer i samhällsbyggande och planering, inklusive myndigheter som har att kontrollera berörda måluppfyllelser, i det här fallet f.a. social hållbarhet och artmångfald. Certifiering kan ske både för storskaliga objekt som en stor byggnad eller ett helt campusområde.

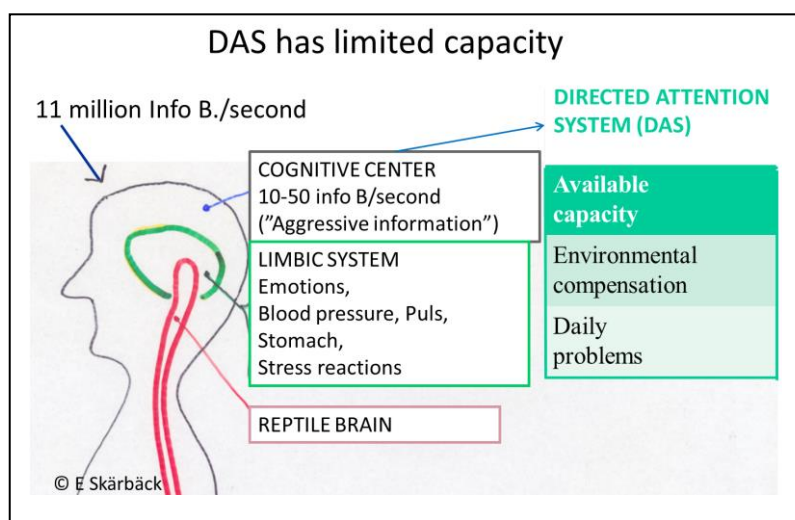
Men en arbetsmiljö kan också bedömas, förbättras och certifieras i mindre skala av direkt berörd chef med personal t ex ett enskilt företag, en vårdavdelning, ett mellanstadium etc. Poängen är att när de berörda på en arbetsplats tillsammans diskuterar kring sin arbetsmiljös fysiska kvaliteter, så

ökar succesivt medvetandet om hur kvaliteter på olika sätt stödjer välbefinnandet. På så sätt görs den undermedvetna sinnesinformationen mer medveten, och man ökar sin självmedvetenhet om sitt mående. Arbetet med verktygen blir en lärprocess som leds av en lots, som är fortbildad i verktyget och i miljöpsykologi, ofta arkitekt, inredare/designer, eller annan person med motsvarande kunskap. Steg 3 omfattar därför också möjligheter till fortbildning som lots. När en lots har medverkat i flera bedömningsprocesser med gott resultat kan den ackrediteras som "expertlots".

Incitament: Nyttorna av certifiering inkasseras på olika sätt, t ex blir fastigheter mer värda, arbetsplatser blir mer attraktiva och lockande, vårdpersonal och brukare blir friskare, skolor blir mer empatiska med mindre mobbing. Lotsar/arkitekter bidrar till bättre kunnande i projektutveckling, förebygger misstag och ökar värden, myndigheter kan förbättra inspektioner och rådgivning kommuner kan förbättra sin förvaltning av allmänna ytor, staten kan på sikt få minska sjukkostnader, internationella företag lägger sin Europafilial i Sverige. Listan kan bli mycket längre.

Sinnesintryckens väg

Vi reagerar ständigt på miljöstimulans. Vår hjärna utvecklades under miljontals år i övervägande naturliga miljöer, bearbetar omkring 11 miljoner informationsbitar/sekund omedvetet, med mycket låg energikostnad. Medvetet kan vi dock bara bearbeta omkring 15-50/infobitar/sekund, t.ex. under social interaktion eller mentala ansträngningar som tar mycket energi (1). Då pumpas in olika grad av kortisol och adrenalin i

hjärnan för att vi skall aktivera oss t ex arbeta, "fly eller fäkt" vilket är en tidig reaktion sedan årmiljoner.

Den riktade uppmärksamheten kräver mental vila flera gånger under en hel arbetsdag. Även ett par minuter med naturintryck kan återställa mycket.

Kritiskt är det om den riktade uppmärksamheten blir ihållande och långvarig.

Särskilt kritiskt är det om personen upplever fara, störningar i miljön eller andra svårhanterliga krav. Det gäller särskilt barn som utsätts för otrygghet i hemmet eller mobbing i skolan. Mobbing kan också inträffa för vuxna på en arbetsplats som har dåliga empatistödande egenskaper. Men när vi upplever lugnande naturintryck, gärna under lätt fysisk aktivitet, så stimuleras det parasympatiska nervsystemet.

Miljöpsykologi som bas för vår utveckling av arbetsredskap

Trettio års forskning och praktisk tillämpning om hur människor uppfattar miljökvaliteter som är relevanta för hälsa och välbefinnande har resulterat i identifieringar av åtta olika egenskaper, även kallade Perceived Sensory Dimensions (PSD). Dessa är:

Rofyllighet Frihet från störande ljud ger trygghet och avkoppling för kontemplation. Man kan höra naturens egna ljud. När vi reflekterar kan vi öka vår självuppfattning.

Vildhet & natur är naturelement som till synes är opåverkade av människan, t ex stenblock, vatten, stränder pinnar på marken och snäckskal. De upplevs inte ställa krav på oss och är avstressande.

Rymdkänsla ger överblick som ger trygghet. Man kan se en annan värld fri från störande detaljer. Även Inomhus kan man åstadkomma en "annan värld i tid och rum", för att koppla av en stund.

Artrikedom & variation med mångfald av växter, pollinerare, fåglar mm ger fascination och stimulans. Det ger trivsel och empati, gynnsamt för gemenskap. Färger i blått, grönt och grått upplevas avstressande, medan intensiva färger i rött, orange kan signalera lockelse, kärlek och åtrå vilket kan upplevas stressande.

Lustgård & trygghet Små rum inne och ute för aktivitet och gemenskap, få tillsammans, för allt från intensivt kreativt skapande till lugna förtroliga samtal som stärker självkänsla.

Allmänning & öppenhet Öppnare rum för större grupper, aktiviteter eller bara samvaro i gemenskap, som kan stärka självförverkligandet för hela grupper, och hela organisationen/företaget.

Kultur & historia är viktigt för ett företags identitet och självförverkligande, att manifesteras sitt gemensamma arbete. Att ta vara på gamla element, t ex stora träd. Det ger orientering i tiden, vilket är en ytterligare trygghetsfaktor.

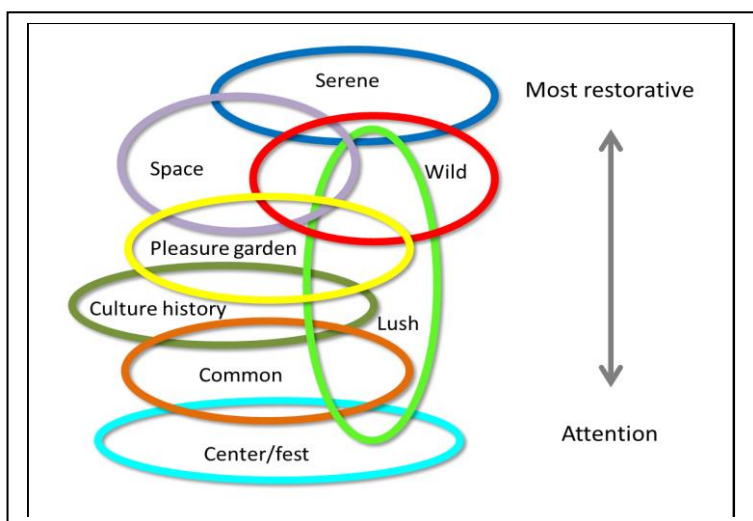
Centrumkänsla är restauranger, café och annan service. Dit går vi och träffar folk. Där stimuleras det sympatiska nervsystemet mer än det parasympatiska.

Dessa åtta upplevelsekaraktärer på arbetsplats ger trygghet, kontroll, variation och gemenskap.

En kritisk fråga för arbetsplatser är att möjliggöra dagliga avstressande stunder. Ett företag kan hamna i en negativ spiral av suboptimala förhållanden om personalen saknar medvetenhet om arbetsmiljöns exponering för människor.

En nyckelfråga för att vända arbetsplatsen till en positiv spiral är att stärka särskilt de första fem egenskaperna fridfull, vild, rymd, variation och nöjesträdgård/skydd.

Att minska negativ stress på det sättet öppnar människors sinne för bättre kreativitet, samarbete och exekutiv förmåga.

Internationell potential

Forskningen om de åtta upplevelsekaraktärerna har kunnat valideras i hög grad tack vare Region Skånes Folkhälsoenkät med enkät ut till 50.000 personer vart 4 år. Den är unik i internationellt jämförelse, och möjliggör validering av kriterier och samband. Beprovad erfarenhet visar också att tillämpning av de åtta karaktärerna betalar sig väl i stadsutvecklingsprojekt. Ett exempel är Lomma som var först i Sverige med att i Lomma hamn projekt 2002-2010 reglera balansering och kompensation utifrån de åtta karaktärernas effekter för hälsa/välbefinnande.

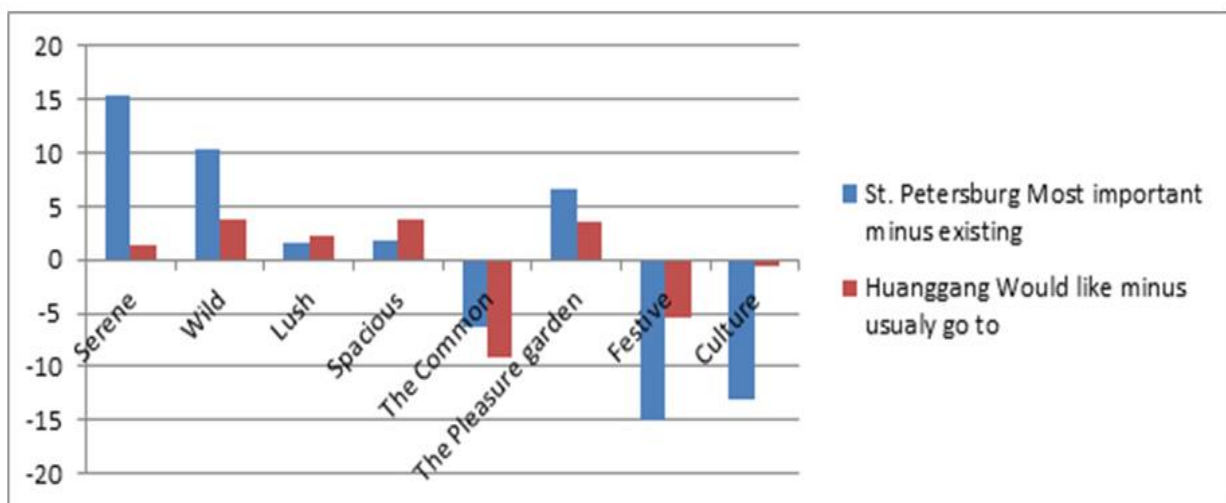
(2). Fram tills 2021, ökade kommunen sin ranking från måttlig till bland de bästa av Sveriges 290 kommuner. Rankingens görs utifrån 265 parametrar för skolor, sjukvård, miljövärd, ekonomi mm. Det är i hög grad tack var politisk medvetenhet och beslutsamhet resultaten har nåtts.

En översiktlig studie för Skåne har gjorts där de åtta karaktärerna belyser hur socioekonomiska hållbarhetsmål påverkas av förtätning (3).

Forskare har analyserat hur biltrafik inom verksamhetsområden påverkar upplevelsen av de åtta karaktärerna. Särskilt rofylldheten gynnas av total bilfrihet (4). En lång rad av högt rankade universitet hade analyserats inför IFLAs 53e världskongress i Turin 2016 (5). De högst rankade universiteterna är välförsedda på de åtta upplevelsekaraktärerna.

Dessa exempel är från Sverige, men förstår man karaktärerna på samma sätt i andra kontinenter? Vår verksamhet följs brett inom den internationella forskningsvärlden, och sätter Sverige i frontlinjen. Två internationella masterstudenter på SLU Alnarp, en från Huanggang, Kina och en från St. Petersburg, Ryssland (6), har undersökt miljöpreferenser i sina hemstäder genom var sin facebook-enkät spridda i sina egna och bekantas nätverk. Respondenterna är mestadels 18-35 år. Frågorna var sorterade och likalydande som i den enkät som användes för KI-studien beskriven ovan.

Studien visar att det inte var några svårigheter för respondenterna att förstå frågorna och besvara dem. Men studien visar också, kanske något överraskande för en del, att de unga framför allt vill ha mer av de rofyllda avstressande karaktärerna, och mindre av centrum – Figuren nedan.

Figur: Efterfråga minus tillgång för de åtta karaktärerna i två stadsregioner. Staplar uppåt visar att efterfrågan/behovet är större än tillgången/utbudet av karaktären, dvs en bristsituation, medan staplar nedåt tvärtom visar att tillgången på karaktärerna är stor medan efterfrågan är mindre.

Resultatet är att de fem karaktärerna rofylldhet, naturkänsla, lustgård, rymd och artrikedom är de mest underbalanserade i båda städerna, dvs de är önskade men saknade. Det är slående att de prioriterar relativt lika, och att det är de restaurativa karaktärerna man vill ha mer av, och detta trots olikheter i de berörda landskapen och i de svarandes kulturella bakgrund. Kanske har vi här nyckeln till ökande problem med mobbing, både i skolan och i arbetslivet. Den psykiska ohälsan ökar. Var tionde flicka under 18 år medicinerar. Skolan är intensiv och kravfylld, men barn behöver återhämtning, vissa mer än andra. Ihållande stress utan avkoppling kan ge utbrändhetssymptom och hemmasittning. Skolan behöver plats även för lugn och ro. Skolmiljöer är ofta intensiva med små möjligheter att varva ner, komma undan och vila hjärnan. Vissa har undermålig skolgård eller saknar natur med sin "egen värld".

Inom vården flyr personal, men i debatter diskuteras inte betydelsen av personalens medbestämmande i nära frågor. Arbetsmiljöproblem diskuteras som konflikter mellan personer. Men det förbises att vi tar bättre hänsyn till varandra och visar mer empati när arbetsmiljön är generös med naturintryck och plats till återhämtning. Psykisk ohälsa ökar trots ökad ekonomi. Runt 10 % av vuxna tar antidepressiv medicin i USA och Sverige, dubbelt så mycket för kvinnor som för män. Varje procent som vi kan minska sjukskrivningen i Sverige innebär flera hundra miljoner i minskad sjukskrivningskostnad. Det mänskliga lidandet kan inte mätas.

Vårdpersonal efterfrågar mer inflytande på sin egen arbetsmiljö, och skolbarn efterfrågar mindre stress och mer empati med mindre mobbing. Inget barn skall behöva vara rädd och känna ångest för att gå till skolan. Alla arbetsplatser skall vara lockande för barn såväl som för äldre.

Frågor för framtida forskning

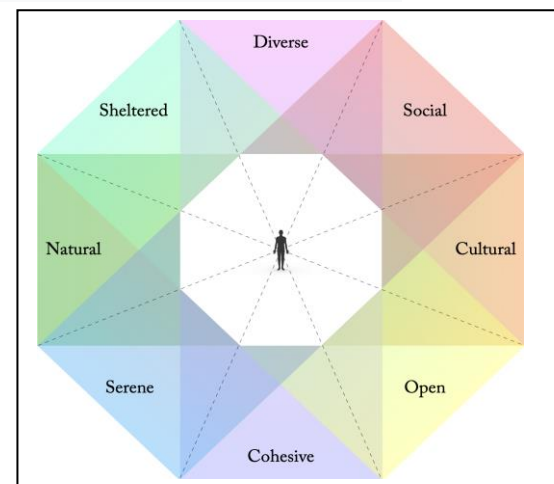
Ökad medvetenhet om de åtta egenskaperna öppnar på lång sikt för mer dynamiska förbättringar.

I nästa figur (7) är de åtta PSD placerade på grund av deras interna förhållande. Bilden visar vilka PSD som är grannar i cirkeln och passar bra ihop, och hur PSD:er ligger på motsatt sida av cirkeln och fungerar som varandras motsatser.

Naturintrycken ges av material och mönster i miljön som associerar till natur, växtlighet och djurliv, t ex trä och naturtextilier. Vi upplever med alla sinnen, det vi ser, hör, doftar och känner med hand och fot. Akustiken kan varieras beroende på material och funktion. Variation ger stimulans. Miljön skall locka till rörelse.

Trappor är inte bara hinder, utan möjlighet till fysisk aktivitet. Man skall lätt kunna komma utomhus för avkoppling eller arbete ute, walk and talk, fysisk aktivitet etc.

Alla har behov av de åtta upplevelsekaraktärerna, men preferenserna för olika konkreta fysiska kvaliteter som bygger karaktärerna kan skifta beroende på tidigare upplevelser från barndomen och andra erfarenheter. Gruppens gemensamma diskussioner säkrar att bedömningarna blir förankrade lokalt i tid och rum.

Utveckling av arbetsverktyg

Sedan 2015 samarbetar forskarna med arkitekter och inredare för fastighetsbolag och hyresgäster, delvis med medel från Vinnova, för att utveckla och testa ett arbetsverktyg för bedömning av de åtta karaktärerna. Bedömningsverktyget utvecklades först i excel, och har sedan vidareutvecklats som app. Det övergripande syftet är att stödja processer för planering, gestaltning och underhåll av fysiska miljöer att främja avstressning, välbefinnande, kreativitet och arbetsförmåga på arbetsplatser. Personalen bör själv få vara med att bedöma kvaliteterna och föreslå åtgärder.

Metodiken syftar till bättre Social hållbarhet, men bidrar samtidigt till urban klimatnytta och biologisk mångfald.

Hittills har över trettio olika fastighetsprojekt i olika faser av planering och projektering deltagit i projektet. I varje projekt ska ett utvärderingsteam av representanter från det berörda projektet, t.ex. ägare, hyresgäst, personal, facket och arkitekter deltar. De arbetar sig igenom ett protokoll med över hundra frågor kopplade till de åtta karaktärerna.

Gruppen samlar alla bedömningsdata och förbättringsidéer i protokollet för vidare åtgärder. För respektive karaktär bedöms ca 20 frågor, varav en tredjedel gäller kvaliteterna i respektive zon inomhus, närmiljön och grannskapet (8).

Verktygen kan med fördel börja användas i tidiga gestaltningsprogram och projektering. Metoden kan ses som en checklista för alla medverkande i planering och förvaltning, vilket vanligen är Fastighetschefer, arkitekter, projektutvecklare, ekonomer, landskapsarkitekter, ingenjörer, inredare, biologer, hyresgäster, beställare i kommunen m fl.

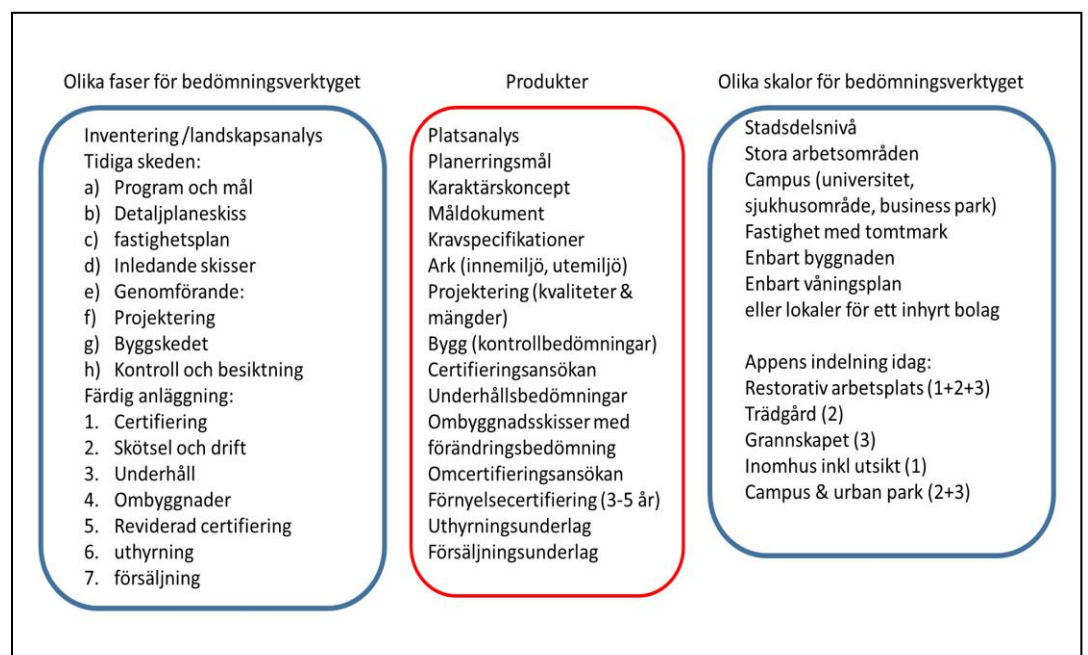
Responserna är positiva. Bedömningsgrupperna blir alltid inspirerade i sitt grupparbete. De ser ofta möjligheter att förbättra arbetsplatsen. Vissa idéer som de kallar "långt hängande frukter" är lätta att förverkliga med små medel.

Om de vill kan de certifiera sin arbetsplats som Restorative Work Place. Det höjer attraktionen för arbetsplatsen.

Bedömningsprotokollet visar alla frågor och svar, även noteringarna om möjliga förbättringar. Resultat visas i pedagogiska diagram för vidare diskussioner om förtjänster och förbättringsmöjligheter.

Vem kan dra nytta av verktygen och när?

Alla! Var och en bör skaffa mer kunskap och lära känna hur måendet påverkas av olika karaktärer, göra de undermedvetna intrycken mer medvetna. När vi upplever lugnande naturintryck, gärna under lätt fysisk aktivitet, så reagerar vi tämligen snabbt med sänkt blodtryck och tänker klarare. Detta bör vi göra flera gånger dagligen, eftersom ihållande stress lätt ger depression. Detta gäller alla från vuxna till skolbarn, från pressade ägare, chefer, vårdpersonal, lärare och vårdare till patienter och intagna.

Vilka är incitamenten för olika aktörer i systemet?

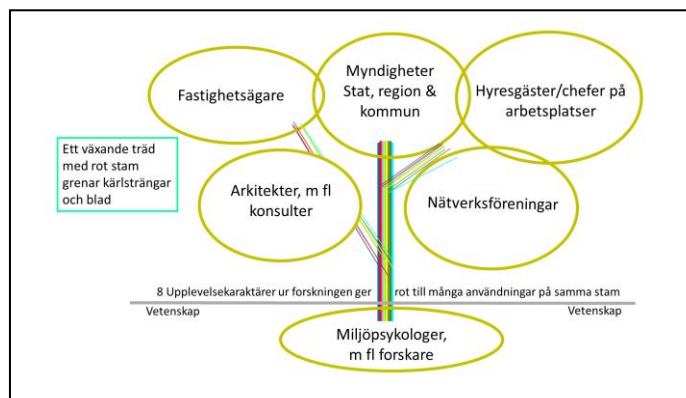
Nyttorna av certifiering inkasseras på olika sätt – se figuren nedan.

Roller	Koordinator	Arkitekter	fastighetsägare	Regering, riksdag, region, kommun och myndigheter	Hyresgäster/chefer	Nätverk, Föreningar för hållbarhet
Behov Incitament	Vill verka för arbetsmiljöer evidensbaserat anpassade för människors behov	Gestaltar för goda sinnesupplevelser bra gemensamt samhälle och goda värdeutvecklingar	Vill certifiera fastigheter för hållbarhet, god värdeutveckling och förmånlig rating.	Vill ha bra folkhälsa, att beslutade mål uppfylls särskilt för skola, vård och omsorg.	Vill ha trivsam arbetsmiljö för välmående, kreativitet, samarbete och lönsamhet	vill bidra till ett bra samhälle, göra gott från sin lilla skala till stora sammanhang
Önskade mål	Forska, validera förbättra metod	Gestaltungsprogram Skissning, uppföljn.	förvaltning och certifiering	kvalitetskontroll, reglering	Öka nöjdheten, locka personal	Stödja, serva sina medlemmar
produkter varianter idag	enkäter, verktyg för olika skalor	interiör+ utemiljö	Interiör + närmiljö + grannskap; alt. campus	arbetsmiljö, grönstruktur	inomhusmiljön inkl. utsikt; trädgård	varianter efter behov

Vilka bör delta i bedömningsgrupp?

Bedömningsgruppen bör sättas samman lokalt från olika berörda parter. Fördelarna är flera:

1. Fler ögon från flera personer ser fler möjligheter till förbättringar.
2. Lokal förankring i bedömningsgruppen gör att ägare och användare m fl genom diskussioner utvecklar sitt medvetande om fysiska kvaliteternas påverkan på upplevelser. Man lär av varandra, och kan enas om lämpliga förbättringar. Vissa förbättringar görs av hyresgästen, vissa av fastighetsägaren. Andra förbättringar, främst interiöra, kan personal/användarna och HR genomföra. Processen ökar samarbete och gemenskap, och kan förebygga ensamhet och isolering. Ytterligare förbättringsförslag för grannskapet kan föreslås till kommunen.
3. Risken för greenwashing minskas när alla berörda arbetar för att förbättra.
4. Stilar och trender förändras succesivt mellan decennier liksom förändringar i funktionsbehov och tekniska möjligheter. Därför kan då och då tolkningsmöjligheter och förslag hos enstaka frågor i bedömningsverktyget behöva

justeras med tiden. Att bedömningsgruppen varje gång sätts samman lokalt med representanter för de berörda borgar för att förändringar anpassas till vad som känns attraktivt och lockande i sin tid. Så följer bedömningsystemet alltid med sin tid, och blir aldrig omodernt.

5. En kvalitet med verktyget som app är att alla genomförda objekts bedömningar lagras, och kan plockas fram av lotsen, protokollföraren, för uppföljning och revidering, och när så önskas för certifiering. Endast den lots som getts behörighet för objekt kan öppna och revidera just det objektet.
6. Verktöget ger utrymme för ända upp till sju personer från olika parter i bedömningsgruppen. Det stärker kopplingen till kulturella, sociala och politiska sammanhang.
7. Under en löpande projektutveckling med återkommande bedömningstillfällen, byggmöten etc, behövs ibland kanske bara 2-4 deltagare för att uppdatera bedömningsprotokollet.

Vad kan förbättras?

inomhus signaleras naturintryck av material, möbler, mönster, textilier, färger, bilder etc. Mattor påverkar rumsakustiken. Förbättringar kan skapas med små medel. Fönsterutsikten, balkonger och terrasser är värdefulla resurser.

Närmiljön definieras vi som den direkta kontakten, ca 0-50 m, från byggnaden med lockande växter för människor pollinerare och fåglar, uteplatser, terrasser, takträdgård och balkonger.

Grannskapet definieras som tillgänglig mark upp till 400 m från byggnaden, möjlig för korta promenader till hållplats, p-plats eller för lunchpromenad. Grannskapsmarken är ofta kommunal. Därför bör gärna en kommundiensteman delta i bedömningsgruppen. Det underlättar konstruktivt ömsesidigt samarbete mellan arbetsplats och kommun.

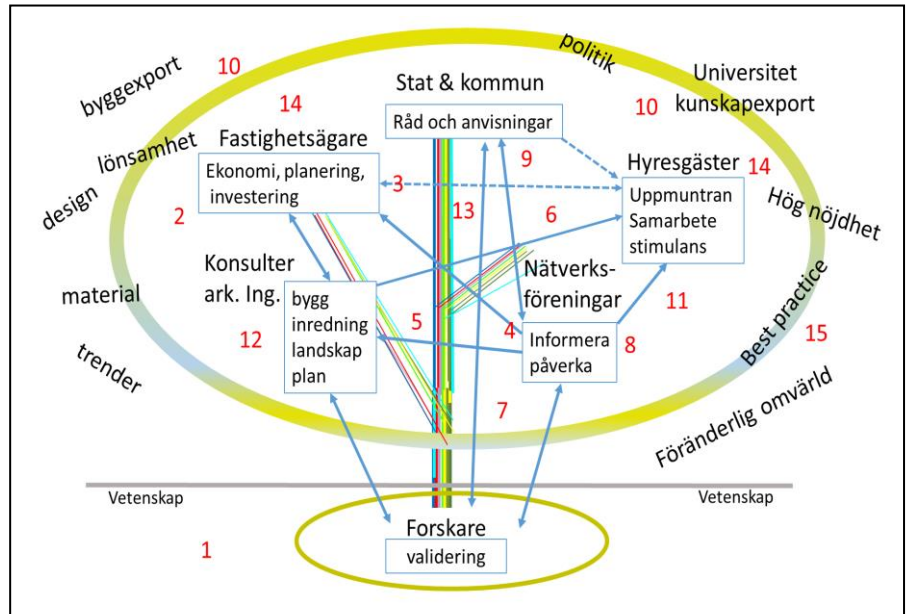
Arbetspaket och investeringsbehov i samband med steg 3

1. Bedömningsprotokollet har i steg 1 och 2 utvecklats i form av Excelark. Excelarket är pedagogiskt och överblickbart, och fungerar utmärkt under steg 3 som i hög grad präglas av lärprocesser för både tidigare och tillkommande nya personer. I slutet av steg 2 och under mellantiden till steg 3 har bedömningsprotokollet utvecklats till en app. Den behöver dock förbättras och göras mer användarvänlig, sker efterhand under steg 3.
2. De under steg 2 påbörjade objekten skall i steg 3 slutbedömmas och kan certifieras för de som så önskar.
3. Nya parter som anmält intresse att delta i steg 3 med egna objekt, t ex Kriminalvården, LSS-boende, hotell/restaurang, kommunala verksamheter, testar verktygen och deltar i deras utvärdering.
4. Uppbyggnad av samlad databas för alla certifierade objekt, att ställa till förfogande för forskning på metanivå, och för myndigheters uppföljning av folkhälsan. Samarbete med Finland förbereds
5. Appen vidareutvecklas till större användarvänlighet. Önskemål om förbättringar för ytterligare funktioner för servicebehov och affärsmöjligheter samt varianter av affärsmöjligheter diskuteras. Under steg 3 skall också manual- och forskningsinformation läggas in i appen, så den blir självinstruerande och användarvänlig, en form av läromedel.
6. En enkel app tas fram för enskilda personers användning, träning och lärande nästan gratis. Med den skall man kunna arbeta sig igenom ett eget objekt besvara frågorna i

bedömningsprotokollet, och där appen avslutningsvis summerar resultat, men inte sparar något bedömningsprotokoll.

7. Validering görs av metodikens effektsamband i enlighet med Vinnovas rekommendation av Nestas Standards of Evidence.

8. Nya parter föreningar och organisationer som samordnar befintliga intressenter (SGBC, C/O City, SA, SKR, Svenskt näringsliv, fackföreningar) bjuds in att medverka i arbetsgrupper tillsammans med tidigare parter och medverkande från steg 2.

9. Från statliga verk och myndigheter deltar

fortsatt referensgrupper från steg 2, och nya personer från nya verk, myndigheter och fackföreningar bjuds in.

10. internationell spridning: FoU-samarbeten inom Norden och Europa vidareutvecklas. Internationell export genom Sweden business, samt byggares och konsulters affärsmöjligheter. Översättning av texter och manual till flera språk. Varumärket säkras globalt.
11. Utbildning för steg 1 och 2 genomförs fortlöpande, i huvudsak avgiftsfinansierat. Det är innehavare av ägarlicens som ger ut behörigheten till lots, "assistentlots" för sina objekt, och som bestämmer över objektets resultat och informationsspridning.
12. Utbildning steg 3. En "assistentlots" kan vidareutbildas och få ackreditering till "expertlots". Fastighetsägare, projektutvecklare, hyresgäster, chefer, konsulter, arkitekter, biologer m fl. som har deltagit i ett antal bedömningsgrupper kan vidareutbilda sig och ackrediteras som "expertlots", med behörighet att ta uppdrag som "oberoende lots" ifall det behövs i samband med en certifiering.
13. Förvaltning och underhåll: Utemiljön bör utformas anläggas och skötas professionellt. God utemiljö som förebygger stress, konflikter och utbrändhet är kostnadsbesparande och lönsamt för både arbetsorganisationen och samhället i stort. Bedömningsverktyget kan förbättra samtalen om behov och möjligheter och öka delaktigheten. Det påverkar måendet och förebygger ohälsa.
14. Efter hand som objekt certifieras så kan de om ägaren tillåter publiceras på hemsidan <https://restorativeworkplace.com>,
15. Bostäder: Restorativa arbetsplatser handlar inte bara om kontor, skolor, sjukhus etc, utan även bostäder. Bostäderna blir allt viktigare som utgångspunkt för arbete, och påverkar samhällsplaneringen.

Utformning av affärsmodell

Programuppdateringar och datasäkerhet måste kontrolleras från roten av trädet, i nuvarande läge från koordinatortypen kopplad till SLU som har myndighetsansvar och erfarenhet av andra stora databaser med anknytning till hållbarhet. En grundprincip för affärsutveckling kan vara att ägande och kontroll av varumärkets användning ligger på en hand, inledningsvis knutet till koordinatortypen med nära anknytning till SLU som rutinerad GDPR-ansvarig för producerade data och dessutom har myndighetsstatus. Därifrån kan ges ut licenser till olika nätverk för service och tjänster till sina respektive medlemmar.

Kostnaden för varje användare måste vara låg och relateras till utnyttjandegraden. Systemet får inte bli en dyr produkt för bara specialister, utan bli rimligt tillgänglig för någon på varje arbetsplats.

Appen skall även finnas i en nästan gratis version för vem som helst som vill lära sig mer men utan att slutresultatet sparas eller kan öppnas igen senare.

References

1. Wilson, T.D. (2004). *Strangers to Ourselves: Discovering the Adaptive Unconscious*. Harvard University Press, Cambridge MA, USA.
2. Skärbäck E. 2010. City Planning for Biodiversity and Well-being – Balancing in Lomma City of Southern Sweden. *The 47th International Federation of Landscape Architects (IFLA) World Congress*. Suzhou, China 28-30 may 2010. London Science Publishing. Pp 173-176.
3. Skärbäck E., Björk J., Stoltz J., Rydell-Andersson K., Grahn P. 2014. Green perception for well-being in dense urban areas - A tool for socioeconomic integration. *In: Densification as a planning strategy*. Nordic Journal of Architectural Research No. 2 (2014), Vol. 26.
4. Skärbäck E., Grahn P. 2016. Presence of cars in working environments impairs perception of sensory dimensions. Presentation at NOISE-CON 2016. Providence RI, 13-14 June. 2016.
5. Skärbäck E and P Grahn. 2016. How to develop restorative work places for fruitful creativity - a university green ranking model. *In: Tasting the Landscape, 53rd IFLA World congress*, April, 20th 21st 22nd, 2016, Torino, Italy. P 199.
6. Skärbäck E. Wen L., Aleksandrova S., Grahn P. 2015. THE SERENA AND OTHER AFFORDANCES IN DEMANDING CONTEXTS, *in: History of Future*. Editors Maria Ignatova m fl. 52nd World Congress of International Federation of Landscape Architects. St. Petersburg, June 2015. Conference paper. <http://restorativeworkplace.com/wp-content/uploads/2015/07/IFLA-paper-St.-Petersburg-juni-15>.
7. Stoltz, J. & Grahn, P. (2021a). Perceived Sensory Dimensions: An Evidence-based Approach to Greenspace Aesthetics. *Urban Forestry & Urban Greening*, 126989
8. Bengtsson, A. 2015. From experiences of the outdoors to the design of healthcare environments. Swedish University of Agricultural Sciences, Alnarp. http://pub.epsilon.slu.se/12192/1/Bengtsson_A_150508.pdf